

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

נד.

עין משפט נר מצוה

ג א מיי פ"ג מהלכות
מ"ח הלכה יב סג
עשין י"ז ע"ש י"ז ס"י
רמו ספיק כב:
ד ב מיי שם הלכה ט:
ה ג מיי וסמך שם ע"ש
שם ספיק כא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא זכר
ר"ח (להתקנות) ח"מ
ו"כ ס"א להתמהמה
ו"כ ע"ש (ב) ד"ה
שם ר"ח (ג) ד"ה
שם ר"ח (ד) ד"ה
הרוח הקודש:

גליון הש"ס

גמ' א"ל רב לרב המנוא.
עין לקמן דף סג ע"א
ת"ר ר"ח המנוא:
שם חש בראשו יעקב
במורה. ע"י מרת חיי
שענתה דף טו ע"ב ד"ה
אסור להמפרסמו:

מוסף רש"י

דמי האי מוויגא למויגא
דבא. שפסיה רבא לומד
לפניו היה מוויגא לו בענין זה
(ד"רס וז). לא תתיב
אברעיך. לפי שהגם לנו
שאל לו מקלה או מי
להשפיע דעמו (שם).
כמדבר זה. מלמד מוסר
מחלל לכל (שם). נחליאל.
נעשית לו המורה כמו מלה
(שם).

רב ניסים גאון

רבה היא ליה מילתא לרב
יוסף בהרד"ה. תמצא פירוש
הדברים שארעו ביניהן
בפרק הנודר מן הירק
בבב"ב (ברן) מר שמואל
(מר) פקיד דליחנות תליסר
אלין וזו לרבא מן
אלתא דבהר פניא. שלח
רבא לקמיה דרב יוסף
אלתא היכי מיקריא. אמר
רב יוסף שוין בבב"ב מן
ה' המינים. אמר ליה
אביי מי דמי, (וכח אקלא)
[תבואה לא] משמע אלא
ה' המינים. אלתא כל
מילי (דשמעא) [משמע].
דאלתא לקמיה (ד'ר'
אבא) [דרבא] אמר להון
היא לא איבעיא לי
דאלתא כל מילי משמע,
היא היא דאיבעיא לי
שכר בתים ושכר ספנות
מאי, מי אמרין כיון
דפתחן לאו אלתא היא.
או דלמא כיון דלא ידע
פתיחיה זו אלתא היא.
אמריה קמיה דרב יוסף
[אמן] וכי מאחר דלא
צריך לן אמאי שלח לן.
צריך רב יוסף. שמע
רבא ואתא לקמיה ביומא
דכיפורי.

רבינו הנגאל

אמריה ליה חביב ערוכה
בכל משמרה אם ערוכה
ברמי"ח אברים נשמרת
לבב ואם לאו אינה
נשמרת. אמר ליה רב
שמואל לרב יהודה
שינא פתח פומך קרי
ותני כי היכי דתורין
חיי, שנאמר כי חיים הם
למוצאיהם בפיו. תנא
תלמיד היה לר' אליעזר
שנתייב שרפה למקום,
ואמרו (המקום) הניחו
אימתי בעת שדבר בעתו
מקום שנאמר לנצח, כגון
כחיה זו שרודרת ואוכלת,
יאכל פריה, מה תאניה

תלמודו מתקיים צדו: שהכל דשין אוסו. שאין לו גכות (ג) : שהכל
מפני דריסת רגלי בני אדם כך לחיייו אינן נלאין מלחור על למודו
וללמד לחארים: לא נשפחה. חרות משמע חקוק ואינו נמתק לעולם.

על ידי הלוחות היתה תורה חקוקה
לישראל מהשתתח מהן עולמית: על
הלוחות. בשציל הלוחות היו בני
ישראל בני חורין: ממדבר מנסה.
אם כמדבר הוא תורה נתונה לו
במתנה ולא ישכח: מילתא. כעס:
אמר. רבא חזיל אפייסיה לרב יוסף:
מווג. צמיס: רב יוסף קני נסור הוה
ולא היה רואהו והכירו צטעס היין
שהוא מווגו לפי שהיה מכיר רב יוסף
צמוגו של רבא מתחילה שהיה צקי
לימן מייס צמדה: כל גיח ישא. אף
על גב דלחו גבי הני קראי כתיב דרשי
ליה דמי שצא ליה גיח שהוספל חזור
ומתנשא: שדורסא ואוכלת. מיד
לאחר הריגתה. שאינו מקפיד על
מענוגים אלא אוכל צשר צלא תכלין
וכן שאר עינוגין: שפסחה. צטיט.
היינו מי שאינו הולך אחר צבות לקוח
צמאכלו אם לא נצבשל כל צרכו. ל"א
שדורסת ואוכלת לאחר הריגתה
אוכלת מיד כך תלמיד חכם מחזר על
תלמודו מיד כשמקצלו מרבו מסרחת
מנבל עצמו על דברי תורה לשון זה
נראה צעניי לפי שמצינו בכל הש"ס
שדרך תלמידי חכמים להקפיד על
מאכלן דרך גדולה וכבוד (ולמשה)
מלצושיהו (שם) דלמי (שם) וכלמשה (שם)
אחצו מות: לעני. לזה ששם עצמו
כעני. וללשנא צמרא ששם עצמו כעני
לחור עליה: סאנס. אילין:
כל

כמות הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם נותן סם לחבירו לזה
יפה ולזה קשה אבל הקב"ה אינו כן נתן תורה לישראל סם חיים לכל גופו שנאמר וכל בשרו מרפא א"ר
אמי מ"ד⁵ כי נעים כי תשמרם בבטןך יכונן יחדיו על שפתיך אימתי ד"ת¹ נעי' בזמן שתשמרם בבטןך ואימתי
תשמרם בבטןך בזמן שיכונן יחדיו על שפתיך ר' זירא אמר מהכא⁶ שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה
טוב אימתי שמחה לאיש בזמן שמענה בפיו ל"א אימתי שמחה לאיש במענה פיו בזמן שדבר בעתו מה טוב
ר' יצחק אמר מהכא⁷ כי קרוב אליך הדבר מאד בפך ובלבבך לעשותו אימתי קרוב אליך בזמן שבפך
ובלבבך לעשותו רבא אמר מהכא⁸ תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו כל מנעת סלה אימתי תאות לבו
נתתה לו בזמן שארשת שפתיו כל מנעת סלה רבי רמי כתיב תאות לבו נתתה לו וכתוב וארשת שפתיו כל
מנעת סלה זכה תאות לבו נתתה לו לא זכה וארשת שפתיו כל מנעת סלה תנא דבי ר"א בן יעקב כל מקום
שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק עולמית נצח דכתיב⁹ כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף סלה
דכתיב¹⁰ כאשר שמענו בן ראינו בעיר ה' צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוננה עד עולם סלה ועד
דכתיב¹¹ ה' ימלוך לעולם ועד: (סימן ענקים לחיי לוחות חרות): א"ר¹ (אליעזר) מאי דכתיב³ וענקים
לגגרותיך אם משים אדם עצמו כענק זה שרף על הצואר ונראה ואינו נראה תלמודו מתקיים בידו ואם לאו
אין תלמודו מתקיים בידו ואמר ר"א מאי דכתיב¹² לחיו כערוגת הבשם² אם משים אדם עצמו כערוגה זו
שהכל דשין בה וכבושם זה שהכל מתבשמן בה תלמודו מתקיים ואם לאו אין תלמודו מתקיים וא"ר¹
(אליעזר) מ"ד¹³ לוחות אבן אם אדם משים עצמו את לחיייו כאבן זו שאינה נמחית תלמודו מתקיים בידו ואם לאו
אין תלמודו מתקיים בידו וא"ר¹⁴ (אליעזר) מאי דכתיב¹⁴ חרות על הלוחות אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות
לא נשתכחה תורה מישראל רב אחא בר יעקב אמר¹⁵ אין כל אומה ולשון שולשת בהן שנאמר חרות אל תיקרי
חרות אלא חירות אמר רב מתנה מאי דכתיב¹⁵ ומדבר מתנה אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין
בו תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו¹⁶ רבא בריה דרב יוסף בר חמא הוה ליה מלתא
לרב יוסף בהדיה כי מטא מעלי יומא דכיפורי אמר איזיל ואפייסיה אזל אשכחיה לשמעיה דקא מוויג ליה כסא
אמר ליה הב לי ואימוגיה אנא יהב ליה מווגיה כדמעמיה אמר¹⁷ דמי האי מוויגא למויגא דרבא בריה דרב יוסף
בר חמא א"ל אנא הוא¹⁸ א"ל¹⁸ לא תתיב אכרעיך עד דמפרשת לי הני קראי מאי דכתיב¹⁵ ומדבר מתנה וממתנה
נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגויא א"ל אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה ניתנה לו
במתנה וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר
ומנחליאל במות ואם מגי'ס לכו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ומבמות הגויא ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו
שנאמר¹⁶ כל גיא ינשא אמר רב הונא מ"ד¹⁷ חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים¹⁸ אם אדם משים
עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת ואיכא דאמרי שמסרחת ואוכלת תלמודו מתקיים בידו ואם לאו אין תלמודו
מתקיים בידו ואם עושה כן הקדוש ברוך הוא עושה לו סעודה בעצמו שנאמר תכין בטובתך לעני אלהים א"ר
חייא בר אבא א"ר יוחנן מאי דכתיב¹⁸ נוצר תאנה יאכל פריה למה נמשלו דברי תורה כתאנה מה תאנה זו

צטעה ציה. צעטה צו: פורין חיי. שפתיך ימים: סוף אכול. אם
יש לך ממון לההנות עמך אל תמתיך עד למחר שמה תמות ושזב אין
לך הנאה: דענמא דחזוין מנייה גרסינן: כהנולא דמי. היום שנו
ולמחר אינו דומה לחופה שהולכת מהר: אם יש לך. ממון: ואין
למנום הפממה. עיכוב כי פתאום
הארס מת: חוק. מוון: מי יגיד לך.
אם נשאר צידם שמה יצדדוהו: הללו
נוצלין. כלומר כשהן גדילין גדילה
פרנסתן ועושרן עמהן ואינן צריך
להדאג עליהן: והללו נוצלין. ממיס.
לשון והעלה נצל [ירמיהו ט]. יפה. לחולו זה
וקשה לחולו זה יפה ללבו ועל לעינים:
שפסחה צבטן. שכן שמוריס
צידך שאינו משמחין ממך: יכונן
יחד. שמתה סודרן ומולין צפה
ולא בנימגוס ובלמשה: אימתי שמה
וכו' צומן. שידוע לדרוש הלכות חג
צמו. ד"א אימתי שמה לאיש אימתי
אדם שמה צמלמודו צומן שיש לו
מענה כששולין ממנו דבר הלכה:
שארש. ספירת שפתיו כל תמנע
סלה כשנתה צו דעת להוליא צשפתיו:
וכה. אם יש לו מול טוב תאות לבו
נתת לו כשצדו שהוא מתאנה בזה לו
תאותו עד שלא ישאלנה: לא זכה.
צריך¹⁶ להמתקן ולהטעור: כי לא
לעולם אריב ולא לנצח אקצוף. אלמא
לנצח לשון עולם הוא. מדסמין ליה
וכן עד עולם סלה אלמא סלה לשון
לעולם משמע: שרף לזואר. שאינו
מזומלס צדוק סביב הזואר אלא
שרפוי צדוק כך הוא נעים ומרוצה
לצדיות: ונראה ואינו נראה. כשנצדוה
לוארו נראה מתחת זקנו ורוב פעמים
שקנטרו וזקנו מכסין אותו. כך אם
תלמיד חכם הוא אינו רודף לנצח
ולנצח צדוק אלא יושב ומחזר על

במשנה ביה אמרה ליה לא כך כתוב¹ ערוכה
בכל ושמורה² אם ערוכה ברמ"ח אברים
שלך משתמרת ואם לאו אינה משתמרת
תנא תלמיד אחד היה לרבי אליעזר³ שהיה
שונה בלחש לאחר ג' שנים שכח תלמודו
תנא תלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר
שנתחייב בשריפה למקום אמרו הניחו לו
אדם גדול שמש א"ל שמואל לרב יהודה
⁴ שינא פתח פומך קרי פתח פומך תני כי
היכי דתתקיים ביד ותוריד חיי שנאמר² כי
חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא אל
תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה א"ל
שמואל לרב יהודה שינא חטוף ואכול
חטוף ואישתי דעלמא דאזלינן מיניה כהלולא
דמי⁵ א"ל רב לרב המנוא⁶ בני אם יש לך
היטב לך שאין בשאול תענוג ואין למות
התמהמה ואם תאמר אניח לבני חוק בשאול
מי יגיד לך בני האדם דומים לעשבי השדה
הללו נוצצין והללו נובלין⁷ א"ר יהושע בן
לוי המהלך בדרך ואין עמו לוייה יעסוק
בתורה שנאמר³ כי לוית חן⁸ הם⁹ חש בראשו
יעסוק בתורה שנאמר כי לוית חן הם לראשך
חש בגרונו יעסוק בתורה שנאמר³ וענקים
לגגרותיך חש במעיו יעסוק בתורה שנאמר
⁴ רפאות תהי לשרך חש בעצמותיו יעסוק
בתורה שנאמר⁴ ושקוי לעצמותיך חש בכל
גופו יעסוק בתורה שנאמר² ולכל בשרו מרפא
אמר רב יהודה בר' חייא בא וראה שלא

לו אדם גדול שימש. כתיב נעים כי תשמרם בבטןך. אימתי דברי תורה נעימים בשעה שתשמרם בבטןך, כיצד בעת שיכונן יחדיו על שפתיו. כתיב שמחה לאיש במענה פיו. מה טוב. ר' יצחק אמר מהכא כי קרוב אליך הדבר מאד, בשעה שבפך ובלבבך לעשותו. תאות לבו נתת לו, אם זכה ואם לא זכה וארשת שפתיו כל מנעת סלה. תנא כל ולא לנצח אקצוף. סלה, כגון אלקים יכוננה עד עולם סלה. ועד, כגון ה' ימלוך לעולם ועד, אין להם הפסק לעולם. כתיב חיתך ישבו בה וגו', אם משים אדם את עצמו כחיה זו שרודרת ואוכלת, יאכל פריה, מה תאניה ואמרי שמסרחת ואוכלת. יש בה, כלומר תלמודו מתקיים בידו, וכיון שתלמודו מתקיים בידו הקב"ה מכין סעודתו, שנא' תכין בטובתך לעני אלקים. נוצר תאנה

(א) ס"א פ"ג ע"ש, (ב) כריתות
לו. וצ"י וע"י כתיבה טו:
ע"ש שם על צדו פירוש על
שינא, (ג) כל זה עד נוצלין
מ"מ כן ס"א, (ד) סוטה מו:
בצ"י אלתא וכו' ויולת
הס ליתא, (ו) ל"ל ענינים
וכיה בצ"י, (ז) (ז"ל ע"ש,
לעזר), (ח) (ע"ז ע"ש,
ט) מרס נה. ע"ש,
(י) [עמוס] שנת עז. ד"ה
לחמך, (כ) יקדושין לו:
ו"ז, (ל) [עמ"ש מוס' מ"ז
כד: ד"ה אמר וכו' פ"י ד"ק
מילתא], (מ) [שנת ע"ד,
נ] ל"ל כל משא,

תורה אור השלם

1. כי לא כן בתינו את אל
בי ברית עולם שם לי
ערוכה בכל ושמורה כי
כל ישעי וכל חפץ כי לא
יצמח, שמואל ב כג ה
2. בני חיים הם
למצאיהם ולכל בשרו
מרפא: משלי כב
3. כי לזית חן הם
לראשך: משלי א ט
4. רפאות תהי לשרך
ושקוי לעצמותיך:
משלי ג ה
5. כי נעים כי תשמרם
בבטןך יכונן יחדיו על
שפתיך: משלי כב י
6. שמחה לאיש במענה
פיו ודבר בעתו מה טוב:
משלי טו כ
7. כי קרוב אליך הדבר
מאד בפך ובלבבך
לעשותו: דברים ל יד
8. תאות לבו נתתה לו
וארשת שפתיו כל מנעת
סלה: תהלים כג ג
9. כי לא לעולם אריב
ולא לנצח אקצוף כי רוח
אני עשיתי:
ישעיהו נו ט
10. כאשר שמענו בן ראינו
בעיר ה' צבאות בעיר
אלהינו אלהים יכוננה
עד עולם סלה:
תהלים מח ט
11. ה' ימלוך לעולם ועד:
שמות טו יח
12. לחן כערוגת הבשם
מגדלות מן הקיים
שפתותי שושנים נפתח
מור עבר:
שיר השירים ה יג
13. ויתן אל משה
ככלתו לזכר אתו בור
סיני שני לזות הקצת
לזות אבן קרבים באצבע
אלהים: שמות לא ח
14. ותלת מעשה
אלהים הקמה והמקבת
מכתב אלהים הוא חרות
על הלחות:
שמות לב ט
15. באר הפרה שרים
קרובי נדבי נעים מבחוק
במשנתם ומדברך
מקנה: וממתנה נחליאל
ומנחליאל במות:
ומגבלות הגיא אשר
שדה מואב ראש
הפסגה ינשקפה על פני
הקישמן:
במדבר כא ח-כ
16. כל גיא ינשא וכל
הר וגבעה ישפילו והיה
לעקב למישור ויהיה
לכקעה: ישעיהו מ ד
17. חיתך ישבו בה תכין
בטובתך לעני אלקים:
תהלים סח א
18. נצר האנה יאכל
פריה וישמר ארצו
יקב: משלי כו יח